

Milde Carl August Julius (1824-1871)

Wybitny znawca skrzypów

Urodził się 2 listopada 1824 roku we Wrocławiu, w rodzinie ubożego żołnierza, później kasjera urzędu rentowego. Sam musiał zdobywać część środków na naukę w Gimnazjum św. Marii Magdaleny, a przy tym nauka początkowo nie szła mu najlepiej, jednak dzięki Schillingowi, który zachęcił go do zbierania chrząszczy i dzięki Sadebeckowi, który zaznajomił go z botaniką, zapalał miłością do nauk przyrodniczych. W roku 1844, po uzyskaniu świadectwa dojrzałości, rozpoczął swoje botaniczne wycieczki, które kontynuował, o ile nie stawały mu na przeszkodzie sprawy zawodowe lub stan zdrowia, aż do ostatniego roku swego życia.

Podczas studiów na Uniwersytecie Wrocławskim duży wpływ na jego zainteresowania miały wycieczki z Körberem oraz wykłady Goeperta i Neesa von Esenbeck. Już jako student odkrył występowanie na obszarze Niemiec rzęsy *Lemna arrhiza* i, interesując się skrzypami, dokonał w dziedzinie słabo wówczas jeszcze zbadanego procesu powstawania zarodników, równocześnie i niezależnie od Hofmeistera, odkryć, które stały się w roku 1850 tematem jego dysertacji doktorskiej „De sporarum Equisetorum germinatione” i przyniosły mu członkostwo w Leopoldyńsko-Karolińskiej Akademii Przyrodników (Matrikel No. 1614), do której wstąpił, przybierając, jako drugi z kolei jej członek, przydomek „Vaucher”.

W roku 1852 rozpoczął próbny rok we wrocławskim Gimnazjum na Zwingerze, a od jesieni roku 1853 rozpoczął pracę w Gimnazjum św. Ducha, gdzie do jego uczniów należał m.in. urodzony w Brześciu Ferdynand Karo, późniejszy farmaceuta i wybitny botanik, badacz flory Polski i wschodniej Syberii. Cały swój wolny od szkolnych obowiązków czas Milde poświęcał na wycieczki i badania botaniczne. Pod koniec roku 1860 zachorował poważnie na płuca, w związku z czym zmuszony był wziąć długi urlop. Do lata 1864 roku leczył się w Merano i w Razes, gdzie jednocześnie prowadził badania botaniczne i zoologiczne. Po długiej kuracji stan jego zdrowia poprawił się na tyle, że mógł jeszcze przez ponad sześć lat zajmować się pracą naukową i, przynajmniej częściowo, pracą dydaktyczną.

Głównym przedmiotem jego zainteresowań były rośliny zarodnikowe (powiedział kiedyś, że jeśli nie ma ich w niebie, to nie chce tam iść), z których najczęściej uwagi poświęcił skrzypom. Oprócz skrzypów z obszaru Śląska badał skrzypy z obszaru całej Europy, wysp atlantyckich, północnej Afryki, Azji Mniejszej, Syberii, Azji Południowo-Wschodniej i Brazylii. Wyróżnił wśród nich szereg nowych gatunków i nowy rodzaj *Hippochaete*. Materiały do badań pochodziły częściowo ze zbiorów przywiezionych przez austrowęgierską fregatę „Novara” z rejsu odbytego dookoła świata w latach 1857-59 pod dowództwem B. von Wüllersdorf-Urbaira. Niektóre pochodziły również ze zbiorów Muzeum w Lejdzie i kolekcji zebranej przez Karla Friedricha Philippa von Martiusa w Brazylii.

Podobnym zakresem badań Milde objął również paprocie, wśród których opisał wiele nowych gatunków i opracował monografie rodzajów *Osmunda*, *Botrychium* oraz monografię *Ophioglossaceae* z obszaru Niemiec. Spośród mszaków zajmował się mchami i wątrobowcami. Wyróżnił

samodzielnie 15, a razem z Juratzką 9 nowych gatunków mchów. Z obszaru Śląska opisał 83 stwierdzone tu po raz pierwszy gatunki mchów. Wśród wątrobowców opisał nowy rodzaj *Chamaeceros*. Prócz tego opublikował kilka artykułów o widłakach i grzybach oraz kilka artykułów o tematyce zoologicznej.

Dla uczczenia jego zasług nadano mu tytuł profesorski, a wiele towarzystw naukowych, których był członkiem, nadało mu godność członka honorowego. W latach 1865-70 pełnił obowiązki kustosa zbiorów przyrodniczych Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczyźnej, na którym to stanowisku uporządkował według systemu Endlichera liczący ponad 90 tysięcy arkuszy zielnik europejskich i tropikalnych roślin A. Henschla. W ostatnich latach życia ze względu na stan zdrowia został zwolniony przez władze miejskie z części szkolnych obowiązków. Często wyjeżdżał wówczas do Merano dla podreperowania zdrowia i tam też 3 lipca 1871 roku zmarł. Jego nazwisko upamiętnione zostało m.in. w rodzajowych nazwach *Mildea* Grisebach, *Mildea* Miquel, *Mildea* Warnstorf, *Mildeella* Limpricht, *Mildella* Trevisan oraz w gatunkowych nazwach mchów *Fissidens mildeanus*, *Bryum mildeanum*, *Brachythecium mildeanum*, *Trichostomum mildeanum*, wątrobowca *Jungermannia mildeana* i porostu *Stenocybe mildeana*.

Ważniejsze prace:

- 1849 – Über *Lemna arrhiza*. Übers. Arb. Schl. Ges. vaterl. Kultur.
- 1852 – Zur Entwicklungsgeschichte der Equiseten und Rhizocarpeen. *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* 23.
- 1852 – Beiträge zur Kenntniss der Equiseten. *Ibid.*
- 1856 – Übersicht der in Schlesien bisher beobachteten Laubmoose. *Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur* 33.
- 1856 – Monographie der deutschen Ophioglossen. Progr. der Realschule zum Heiligen Geist. Breslau.
- 1858 – Die Gefässkryptogamen in Schlesien preussischen und österreichischen Antheils. *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* 26.
- 1861 – Übersicht über die schlesischen Laubmoose. *Bot. Zeitung.*
- 1861-1863 – Über exotischen Equiseten. *Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien.*
- 1862 – Die Verbreitung der schlesischen Laubmoose nach den Höhen und ihre Bedeutung für die Beurtheilung der schlesischen Flora. *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* 29.
- 1862 – Wissenschaftliche Ergebnisse meines Aufenthalts bei Meran. *Bot. Zeitung.*
- 1863 – *Equisetaceae*. *Annales Musei Lugduno-Batavi.*
- 1863 – Index Equisetorum omnium. Wien.
- 1865 – Die höheren Sporenpflanzen Deutschlands und der Schweiz. Leipzig.
- 1865 – Monographia Equisetorum. *Nova Acta Acad. Nat. Cur.* 32.
- 1866 – Die Singcicaden. Program der Realschule zum Heiligen Geist. Breslau.
- 1866 – Thierwelt Merans. *Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur* 43.
- 1867 – Filices Europae et Atlantidis, Asiae minoris et Sibiriae. Lipsiae.
- 1868 – Monographia generis *Osmundae*. Vindobonae.
- 1868 – Index Botrychiorum. Wien.
- 1869 – Botrychiorum Monographia. Wien.
- 1869 – Bryologia silesiaca. Leipzig.
- 1870 – *Ophioglossaceae* und *Equisetaceae*. W: Fenzl. Reise der österreichischen Fregatte Novara um die Erde in der Jahren 1857-1859. Botanischer Theil. Bd. I. Sporenpflanzen. Wien.

Źródła:

Rostański K. 1963. Historia Zielnika Instytutu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Acta Univ. Wratisl. 14. S. 286.

Stenzel G. 1872. Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur 49. S. 100-127.

Stenzel G. 1872. Schles. Prov. Blätt. N. F. 11. S. 225-234.

Wunschmann E. 1885. Allg. Deutsche Biogr. 21. S. 729-733.

Portret z: Catalogus Illustratus Iconothecae Botanicae Horti Bergiani Stockholmiensis. Acta Horti Bergiani. Bd. 3. No. 3 Stockholm, 1905.